

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

PERFIL

**AL LLARG D'UNA
TRAJECTÒRIA DE
QUATRE DÈCADES,
HARUKI
MURAKAMI
(KYOTO, 1949)
HA PUBLICAT
NOVEL·LES COM
'TÒQUIO BLUES',
'CRÒNICA DE
L'OCELL QUE DONA
CORDA AL MÓN' I
'1Q84'.**

Un Murakami romàntic, culturalista i esotèric

PERE
ANTONI
PONS

La nova novel·la d'Haruki Murakami, *La mort del comanador*, fa pensar en les rases abismals del millor David Lynch diluïdes o domesticades per les sorpreses entranyables i les casualitats irritants del pitjor Paul Auster. Els materials primers amb què l'autor japonès més internacional ha construït l'argument de la novel·la semblen les peces d'un trencaclosques romàntic, culturalista i esotèric. Són tres adjectius que potser despertaran les suspicàcies dels lectors més entrenats, però una virtut de Murakami és la capacitat per fer literatura amb tota mena de materials.

El protagonista i narrador és un pintor de 36 anys a qui la dona ha abandonat i que, per pair la crisi

matrimonial, fuig de la ciutat i se'n va a viure "al capdamunt d'una muntanya que era prop de l'entrada d'una vall estreta". La casa on s'instal·la pertany a un prestigiós i venerable artista que, ja ancià, vegeta en un asil. La peripècia de l'artista jove i sense èxit que per circumstàncies alienes a la seva voluntat comença a viure a la casa d'un artista vell i reconegut donaria molt de joc en termes socioartístics, si no fos que el narrador protagonista és un artista sense gaire ambició, conscient de no tenir un gran talent creatiu, que es guanya la vida fent retrats per encàrrec. A Murakami, la qüestió de l'art i de la creació li interessa només d'una manera tangencial.

Com sempre passa amb les històries de terror i de misteri –i encara que aquesta no ho és pròpiament, sí que en té elements característics: una atmosfera inquietant, personatges aureolats de secrets i, fins i tot, una incursió en el món sobrenatural–, quan un personatge se'n va a un lloc remot i pacífic a la recerca de la tranquil·litat el que acaba trobant és més excitació, més sorpreses i més desordre que els que tenia en la seva vida anterior. Això és el que li passa al narrador protagonista, que des que entra a viure a la seva nova casa coneix un veí misteriós i milionari que li paga una fortuna perquè li faci un retrat –la referència al *Gatsby* de Fitzgerald ha estat assenyalada per tothom–, estableix una relació fogosa amb una amant voraç i descobreix un quadre estremidor i inèdit pintat fa anys pel vell propietari de la casa. A més, una nit es desperta pel dring d'una campaneta que prové d'un forat que hi ha al costat d'un temple sintoista cons-

**LA MORT DEL
COMANADOR
(LLIBRE I)**
HARUKI MURAKAMI
EMPÚRIES /
TUSQUETS
TRADUCCIÓ
D'ALBERT NOLLA
440 PÀG. / 21,90 €

**AQUESTA
NOVEL·LA DE
MURAKAMI
FA PENSAR
EN LES
RARESES
DEL MILLOR
DAVID
LYNCH
DILUÏDES
PER LES
CASUALI-
TATS
IRRITANTS
DE PAUL
AUSTER**

truït fa segles a la vall. Del forat n'emana una presència –meitat encarnació i meitat "Idea"– desconcertant. És la trama més erràtica i fluixa de tot l'ordit narratiu.

Les pel·lícules i les novel·les de plantejaments excèntrics i enrevessats corren el perill d'hipnotitzar i persuadir d'entrada i d'avorrir i decebre al final, a l'hora d'aclarir enigmes i proposar resolucions. Prometre filigranes sempre és més fàcil que executar-les. Això és el que passa a les pitjors pel·lícules de Lynch i gairebé en totes les novel·les d'Auster. ¿És el que li passa aquí a Murakami? Doncs de moment no ho podem saber perquè, si bé m'he referit a *La mort del comanador* com si fos una novel·la, en realitat n'és només la primera part, o el Llibre I. A diferència de la versió anglesa, que va sortir en un sol volum de prop de 800 pàgines, tant l'edició catalana com la castellana sortiran en dos volums, igual que l'original japonès. El segon no arribarà a les llibreries fins a l'any vinent.

Narrada en una primera persona que reproduceix amb efectivitat el to després i expectant dels somnis que semblen vívidament reals, *La mort del comanador* –que s'intueix ben traduïda per Albert Nolla– és plena de personatges clàssicament murakamians, els quals oscil·len entre la sensibilitat i l'apatia. Tampoc no hi falten les referències habituals a la cultura occidental, des de Mozart i Thelionius Monk fins a l'Àlicia de Lewis Carroll i Franz Kafka. Tot plegat és prou prometedor: una promesa ben sostinguda durant més de 400 pàgines. Ja se sap, però, que les promeses només tenen valor real si a la fi s'acaben complint. Per jutjar, esperarem al desenllaç. ♦

REUTERS

Realitat i ficció de la Nova York literària

DAMIÀ
ALOU

Si la gran novel·la del XIX té com a centre del món París i Londres (jo diria que una meitat per a cadascuna, i un centre on se solapen Balzac i Dickens), la Gran Ciutat literària del segle XX és Nova York. Des de l'èpica militant de Walt Whitman fins a la comèdia destructora d'*American psycho*, tothom que vol tenir presència a les lletres americanes ha de fer la seva novel·la novaiorquesa, es digui Teju Cole o Jonathan Lethem, i, si és possible, l'ha de convertir en la Gran Novel·la Americana. Comercialment no falla mai, perquè coneixem millor Manhattan (o el coneixíem quan Woody Allen hi rodava) que Nou Barris, so-

bretot per aquella tonteria cosmopolita que tant agrada als artistes.

De Paolo Cognetti, conegut sobretot per *Les vuit muntanyes*, que va ser un gran èxit de vendes i crítica a tot Europa, Navona ens presenta ara aquest *Nova York és una finestra sense cortines*, una visió literària, personal i –moderadament– sentimental de la ciutat tal com ell la va viure, un llibre publicat en italià el 2010. Cognetti, documentalista a més d'escriptor, va filmar una sèrie de documents sobre literatura nord-americana a principis de la dècada passada, i aquest llibre és fruit d'aquestes i altres esta-

des i de les converses amb alguns dels autors més interessants del moment. És a dir, es tracta d'un llibre sobre la ciutat o, més ben dit, sobre diversos barris i sobre els escriptors que viuen en aquests barris, zones de Queens, Brooklyn, Manhattan. No és una guia, tot i que de vegades ho sembli. Tampoc és un llibre de viatges, tot i que sigui el llibre de qualqu que ha viatjat. És el llibre d'una persona fascinada amb la ciutat i amb la representació de la ciutat, i que té prou gràcia i lucidesa per encomanarnos el misteri, el pols, part de la història de Gotham (i per què es diu ai-

MARC ROVIRA

**NOVA YORK
ÉS UNA
FINESTRA
SENSE
CORTINES**
PAOLO COGNETTI
NAVONA
TR. ANNA CARRERAS
182 PÀG. / 15 €

xí, entre altres coses). És la Nova York de Whitman, Ginsberg, Capote, Melville, Grace Paley, Salinger, Scott Fitzgerald, Miller i Lou Reed. Però, sobretot –per a mi–, la d'un personatge tan esquiu i fascinant com Rick Moody, autor de l'extraordinària *La tempesta de gel*, de qui Cognetti ens fa un retrat que ens recorda molt els seus personatges i ens reproduceix la seva resposta a la pregunta de la *Paris Review* de què vol dir ser escriptor americà. La resposta de Moody és llarga, esforçada, d'una serenor gèlida: una explicació de per què l'aspiració és màxima, el triomf aclaparador i la derrota inexorable. És una aposta al tot o res, i el llibre de Cognetti és la crònica d'algu que entén i admira tots els que han acceptat aquesta aposta. ♦